

A Fővárosi Ítéltábla a Dr. Pesta János Ügyvédi Iroda által képviselt I. rendű, II. rendű és III. rendű felpereseknek a Lendvai és Szörényi Ügyvédi Iroda által képviselt I. rendű és a II. rendű alperesek ellen szerződés érvénytelenségének a megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2014. október 29. napján kelt 36.G.44.686/2013/16. számú ítélete ellen az I. rendű alperes által benyújtott fellebbezés folytán indult másodfokú eljárásban meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezéssel támadott rendelkezéseit helybenhagyja.

Kötelezi az I. rendű alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I-III. rendű felpereseknek egyetemlegesen 20.000,- (Húszezer) Ft + áfa másodfokú ügyvédi munkadíjat.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felperesek mint adósok - a II. rendű alperes mint zálogkötelezett is - 2007. október 31-én az I. rendű alperes jogelődjével az ... Lakáshitel Kereskedelmi Bank Zrt.-vel mint hitelező zálogjogosulttal, dr. **Sz. M.** közjegyző által közjegyzői okiratba foglalt önálló zálogjoggal biztosított deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek. A kölcsönszerződés 1.1. pontja értelmében az I. rendű alperes kötelezettséget vállalt arra, hogy a felperesek részére 103.955 svájci frank összegű, de legfeljebb 13.950.000,- Ft-nak megfelelő, a banknak a folyósítás napjára jegyzett deviza vételi árfolyamán átszámított deviza összeget folyósít, a szerződésben megjelölt, a II. rendű felperes tulajdonában álló ingatlanra alapított önálló zálogjog fedezete mellett. A szerződésben a kölcsön futamidejét 20 évben, végső lejáratát 2028. szeptember 30-ában, a törlesztőrészletek számát 240-ben határozták meg. A kölcsönszerződés 3.6. pontja értelmében a felperesek az igénybe vett kölcsön után a folyósítás napját követően a futamidő alatt az I. rendű alperes mindenkor hatályos Hirdetményében meghatározott, a bank által kamatperiódusonként egyoldalúan változtatható mértékű ügyleti kamatot kötelesek fizetni, melynek induló mértékét évi 5,35 %-ban határozták meg. A szerződés 4.1. pontja a kölcsön törlesztő részletét a kölcsön teljes összegének igénybevétele feltételezve 628,6 svájci frankban határozta meg azzal, hogy az összeg a kölcsön folyósítása napján kiszámított deviza kölcsönösszeg alapján módosulhat. Az 1.2. pont értelmében az I. rendű alperes a kölcsön deviza összegét a banknak a folyósítás napjára jegyzett devizavételi árfolyamán forintra átváltva folyósítja, illetve utalja át a III. rendű felperes adós számlájára.

A szerződés 4.6. pontjában rögzítették, hogy a kölcsön és járulékai mindenkor összegének megállapítása, illetve a kölcsön folyósításának időpontja és a szerződés alapján fennálló tartozás mindenkor összegének igazolása szempontjából a bank üzleti könyvei és nyilvántartásai az irányadók, az azokban foglaltakat kell mértékadónak és hitelesnek tekinteni. Ennek megfelelően a

szerződő felek a mindenkor fennálló kölcsön- és járuléktartozás mértékének megállapítása tekintetében alávetették magukat a hitelező nyilvántartásai és üzleti könyvei tartalmának, azt magukra nézve kötelezőnek fogadták el. Az I. rendű (helyesen II. rendű) felperes a közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződésen kívül önálló zálogjogot alapító szerződést is kötött az I. rendű alperessel.

A felperesek 2013. április 4-én benyújtott keresetükben a közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés 4.6. pontja érvénytelenségének a megállapítását, valamint az alperesek perköltségben való marasztalását kérték.

Elsődlegesen arra hivatkoztak, hogy a kölcsönszerződés e rendelkezése a Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján - mivel jogszabály rendelkezését megkerülő kikötést tartalmaz - semmis. E körben a szerződés megkötésekor hatályos Vht. 21. § (1) bekezdésének c) pontjára, és a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény 112. § (1) bekezdésére hivatkoztak. Hangsúlyozták, hogy mindkét törvényi rendelkezés kötelező, kógens jellegű, attól a felek egyező akarattal nem térhetnek el. A Vht. 21. § (1) bekezdésében meghatározott feltételek konjunktívak, valamennyi feltételnek szerepelnie kell a záradékolandó okiratban. Az olyan közjegyzői okirat, amelyik nem tartalmazza a tartozás összegét, vagy amelyik ugyan tartalmazza a kötelezettség összegét, de a kötelezettségvállaló nyilatkozatát nem, alkalmatlan közvetlen bírósági végrehajtásra, az okirat záradékolására. A perbeli kikötés ezeket a kógens törvényi rendelkezéseket kívánta megkerülni, mivel kifejezetten azért került rögzítésre, hogy erre hivatkozva a kölcsönnyújtó anélkül kérhesse a végrehajtási záradék kiállítását, hogy a záradékolt okirat tartalmazná a kötelezettségvállaló nyilatkozatát és a kötelezettség összegét. Megjegyezték, hogy a Vht. jelenleg hatályos szövege a 23/C. §-ban tartalmazza a korábbi szabályokat. Érvelésük szerint a közjegyzői okiratba foglalt szerződés közvetlenül a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény 3. §-ának (1) bekezdését is sérti. A felperesek további

hivatkozása volt, hogy a kölcsönszerződés a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 1. § (1) bekezdésének b), illetve j) pontjába is ütközik. Ezt azzal indokolták, hogy a perbeli egyoldalú jognyilatkozat a fogyasztóval szerződő felet, az I. rendű alperest kizárólagosan jogosította fel arra, hogy megállapítsa szerződésszerűen teljesített-e a fogyasztó, ezért a záradékolt nyilatkozat e szabály értelmében tisztességtelen. Arra is utaltak, hogy a kikötés a fogyasztó hátrányára változtatja meg a bizonyítási terhet azáltal, hogy a bizonyítást a vele szerződő fél által kiállított okiratra bízta, szemben a Vht. 21. § (1) bekezdésének rendelkezésével, amely szerint a záradékolt okiratnak kell a tartozás összegét tartalmaznia, összegszerűen. Emellett a Hpt. 213. § (1) bekezdésének e) pontjába ütközőnek is tartották a szerződés 4.6. pontját.

Az alperesek érdemi ellenkérelmükben a kereset elutasítását és a felperesek perköltségben való marasztalását kérték. Álláspontjuk szerint, a kölcsönszerződéssel összefüggésben valamennyi, az I. rendű alperes által vezetett nyilvántartás az iparágban alkalmazott normáknak megfelelt. A szerződés alapján a törlesztőrészletek kiszámítására az I. rendű alperes köteles, és ezt a felperesek elfogadták. A szerződés rendelkezéseinek alapul vételével a törlesztőrészletek kiszámítására az I. rendű alperes rendelkezett megfelelő informatikai háttérrel. A tartozás kiszámítása objektív alapokon nyugvó számítás eredménye, az I. rendű alperesnek nincs lehetősége a törlesztőrészletek önkényes megállapítására, mivel tevékenységét rendszeresen felügyeli az I. rendű alperes felügyeleti szerve. A perbeli kikötés nem bizonyítási terhet megállapító rendelkezés, hanem a teljesítést megkönnyítő szabály. E rendelkezés nem tisztességtelen, mivel a felpereseknek biztosította azt a jogot, hogy az elszámolást vitathassák és megtegyék az általuk szükségesnek ítélt lépéseket a rendelkezésre álló fórumokon, mint például békéltető testület, bíróság. Erre a megoldásra a devizahiteles konstrukció miatt volt szükség, tekintettel arra, hogy a hitel mögött deviza forrás áll, és a szerződés megkötése, valamint a tényleges folyósítás között esetenként

hónapok telnek el, és az árfolyamváltozás miatt a felpereseknek az érdeke, hogy a svájci frank változásától függetlenül a forint összeg állandó legyen a tőkeösszeg meghatározásánál.

Az alperesi védekezés szerint a II. rendű alperes nem jogutódja a kölcsönszerződést megkötő hitelezőnek, ezért a II. rendű alperessel szemben erre hivatkozással kérték a kereset elutasítását.

A Fővárosi Törvényszék a 2014. október 29. napján kelt 36.G.44.686/2013/16. számú ítéletében a felperesek és az I. rendű alperes által 2007. október 31. napján megkötött, 1600/2007. számon közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés 4.6. pontjának érvénytelenségét megállapította, míg ezt meghaladóan a felperesek keresetét elutasította. Kötelezte az I. rendű alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felpereseknek egyetemlegesen 86.800,- Ft perköltséget, míg a felpereseket a II. rendű alperes javára 50.800,- Ft perköltség megfizetésére ugyancsak egyetemlegesen kötelezte.

A határozata indoklásában megállapította, hogy a kereset részben alapos a Ptk. 209. § (1) és (3) bekezdése, valamint R. 1. § (1) bekezdésének b) és j) pontjai alapján.

Rögzítette, hogy az alperesek a 2014. június 25-én tartott tárgyaláson az írásbeli ellenkérelmükben foglaltakkal szemben nem vitatták a kölcsönszerződés fogyasztói jellegét, így azt az elsőfokú bíróság nem vitatott tényként elfogadta, megállapítva, hogy a kölcsönszerződés fogyasztói szerződésnek minősül.

A felperesek a támadott kikötésben alávetették magukat az I. rendű alperes által vezetett könyvekben és nyilvántartásokban foglalt adatoknak. A felperesek ezzel az alávetéssel lemondtak arról a lehetőségről, hogy a felek közötti vita esetén kétségbe vonják az I. rendű alperes által meghatározott tartozásuk összegét. Mindez azt jelenti, hogy az I. rendű alperes jogosult a perbeli kikötés, valamint a saját nyilvántartásai révén meghatározni a követelése összegét és azt közjegyző előtt közokiratba foglaltatni. Ezt a közokiratot - amely tartalmazza az I. rendű alperes által kiszámolt követelés pontos összegét is - a szerződés megkötésekor hatályos Vht. 21. § (1) bekezdése alapján végrehajtási záradékkal lehet ellátni az I. rendű alperes kérelmére. Mindez pedig azzal a következménnyel jár, hogy a felperesek az ily módon ellenük indított végrehajtási eljárást megszüntetni, illetve korlátozni csak akkor tudják, ha az I. rendű alperessel szemben indított perben a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján bizonyítják a Pp. 369. § b) pontjában foglaltakat, azaz azt, hogy az I. rendű alperes követelése részben vagy egészben megszűnt.

Főszabályként az I. rendű alperest terheli a követelés pontos összegének bizonyítása a felperesek ellen tartozásuk megfizetése iránt indított perben. A perbeli kikötés azonban lehetőséget biztosít az I. rendű alperesnek arra, hogy ezt a bizonyítási terhet - a fentiekben ismertetett módon - a felperesek terhére megfordítsa, ezért a perbeli kikötés az R. 1. § (1) bekezdésének j) pontjába ütközik. Megállapította továbbá, hogy a kikötés kizárólag az I. rendű alperes nyilvántartását tekintette hitelesnek a felperesek tartozásának meghatározásakor, feljogosította az I. rendű alperest arra, hogy kizárólag a saját maga nyilvántartásai alapján határozza meg, hogy a felperesek teljesítését szerződésszerűnek fogadja-e el. Ezzel kizárta a felpereseket abból az egyeztetési folyamatból, amelynek célja - a felek közötti vita esetén - annak megállapítása, hogy szerződésszerűen teljesítik-e kötelezettségüket, így a szerződés az R. 1. § (1) bekezdésének b) pontjába is ütközik, emiatt is tisztességtelennek minősül. Tényszerűnek fogadta el, hogy a szerződéses kikötés lehetőséget biztosított az I. rendű alperesnek arra, hogy a követelése összegét közjegyzői okiratba foglaltassa, majd kérje a bíróságtól az ekként közokiratba foglalt követelése végrehajtási záradékolását. Ennek ellenére nem osztotta azt a felperesi érvelést, hogy ezzel a módszerrel az I. rendű alperes a Vht. 21. §-ában foglaltakat meg kívánta kerülni. Ezt azzal indokolta, hogy a felperesek az adott rendelkezésben olyan kötelezettségvállaló nyilatkozatot tettek, amely felhatalmazta az I. rendű alperest arra, hogy közjegyzői okiratba foglalják mindazokat az adatokat, amelyet majd el lehet látni végrehajtási záradékkal. Ez a tartozás pontos összegének meghatározása nélkül tett, az I. rendű alperest a követelés összegének egyoldalú meghatározására feljogosító és az abban foglaltakat feltétel nélkül elfogadó nyilatkozat volt. A nyilatkozat e tulajdonságai miatt alkalmas volt arra, hogy

a későbbiekben a záradékolandó közokiratot kiállító közjegyző tartozáselismerő nyilatkozatnak tekinthesse a perbeli kiköltést, így a végrehajtási záradék alapjául szolgáló, a szerződéskötést követően a jövőben kiállítandó közjegyzői irat formailag megfelel a Vht. 21. § (1) bekezdésének.

A II. rendű alperessel szembeni kereseti kérelmet arra tekintettel utasította el, hogy a kölcsönszerződést a felperesek az ... Lakáshitel Kereskedelmi Bank Rt.-vel kötötték meg, amelynek elnevezése a cégjegyzék tanúsága szerint 2008. július 10. napján ... Kereskedelmi Bank Zrt.-re változott, amely társaság később, 2008. december 31. napján beolvadt az I. rendű alperesbe, így a perbeli szerződést hitelezőként megkötő ... Lakáshitel Kereskedelmi Bank Rt. jogutódja az I. rendű alperes, ezért a kölcsönszerződésből eredő jogok és kötelezettségek is kizárólag őt terhelik. A II. rendű alperes az Fkt. 24. § -ában meghatározott pénzügyi fióktelepe az I. rendű alperesnek, amely társaság nem jogosítottja és nem is kötelezettje a perbeli szerződésnek, valamint perben állása sem kötelező.

Egyebekben a felperesek I. rendű alperessel szembeni, valamint a II. rendű alperesnek a felperesekkel szembeni perköltségéről a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján határozott.

Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben az I. rendű alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben annak megváltoztatásával a felperesek keresetének teljes egészében való elutasítását kérte a Pp. 253. § (3) bekezdése alapján. Kérte továbbá, hogy a másodfokú bíróság kötelezze a felpereseket perköltség viselésére, vagy az ítéletet teljes egészében helyezze hatályon kívül és utasítsa az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára a Pp. 252. § (2) bekezdése, illetve a 252. § (3) bekezdése alapján.

Indokolásában az elsőfokú ítéletnek azon megállapítását támadta, amely szerint a kölcsönszerződés 4.6. pontjának rendelkezése az R. 1. § (1) bekezdésének b) és j) pontjaiba ütközik és ezért tisztességtelen. Hangsúlyozta, hogy a felpereseknek a CHF kölcsönszerződés alapján fennálló tartozásának nyilvántartása, és arról az időszakos és bizonyos esetekben rendkívüli kimutatás elkészítésének kötelezettségét az alperes részére az ágazati jogszabályok írják elő. Az adott rendelkezés nem zárja ki az alperesi kimutatás vitatásának lehetőségét, mindössze a kimutatást teszi irányadóvá a felek közötti elszámolás során, így a hivatkozott szerződéses kikötés tisztességtelensége az R. alapján nem állapítható meg. A fellebbezésében utalt arra, hogy a kölcsönösszeg nyilvántartása és időszakos kimutatása az I. rendű alperes jogszabályon alapuló kötelezettsége, amelyet mind a régi, mind a jelenleg hatályos 2013. évi CCXXXVII. törvény (Hpt.) írja elő. A régi Hpt. 206. §-a, valamint az új Hpt. 275. §-a folyamatos szerződések, így a perbeli kölcsönszerződés esetén is, az I. rendű alperes számára kötelezettségként írja elő, hogy a felperesek részére rendszeresen, egyértelmű, közérthető és teljes körű írásbeli kimutatást (kivonat) küldjön. A Hpt. e rendelkezése az ügyfél külön kérelmére is kötelezettségévé teszi a pénzügyi intézmények számára rendkívüli kimutatás megküldését, valamint a 206. § (2) bekezdése és az új Hpt. 275. § (2) bekezdése kifejezetten úgy rendelkezik, hogy az egyedi szerződés eltérő rendelkezése hiányában a pénzügyi intézmény kimutatása elfogadottnak tekintendő, ha azt az ügyfél a kézbesítéstől számított 60 napon belül nem kifogásolja. Mind a régi, mind az új Hpt. e rendelkezése egyfelől vélelmet állít fel a banki nyilvántartások helyessége mellett abban az esetben, ha azt az ügyfél meghatározott időn belül nem vitatja, másfelől biztosítja azt a jogot is, hogy a kimutatás ellen 60 napon belül kifogással élhessen. Az elsőfokú bíróság által érvénytelenné nyilvánított szerződéses rendelkezés sem kifejezetten, sem egyéb módon nem zárja ki a felperesek kifogástételi jogát. A per során sem merült fel arra vonatkozó adat, hogy a felperesek e jogukkal a szerződés megkötése óta éltek volna. Előadta, hogy az I. rendű alperesnek a fentieken túl a fogyasztónak nyújtott hitelről szóló 2009. évi CLXII. törvény (Fnyht.) 17. §-a a régi és az új Hpt. rendelkezéseivel összhangban kimutatási kötelezettséget ír elő ún. törlesztési táblázat formájában. Az I. rendű alperesnek a 2014. évi XL. törvény 13. §-a alapján is nyilvántartási és kimutatási kötelezettsége áll fenn.

Kiemelte, hogy a perbeli CHF kölcsönszerződés 4.6. pontja nem zárja ki az alperesi kimutatás

vitatásának lehetőségét, mindössze azt teszi irányadóvá a felek közötti elszámolás során. Utalt arra, hogy az I. rendű alperes teljes pénzügyi szolgáltatás nyújtásával kapcsolatos valamennyi tevékenységét a felügyelet rendszeres ellenőrzése, vizsgálata mellett végzi. A kölcsönszerződés alapján fennálló tartozás nyilvántartása ettől eltérő módon nem is történhetne, mivel a felperesektől mint pénzügyi szakértelemmel és megfelelő, a felügyelet által szigorúan ellenőrzött informatikai rendszerrel nem rendelkező fogyasztóktól nem várható el, hogy a devizában fennálló, aktuális kölcsöntartásuk összegét maguk tartsák nyilván. A felügyelet ellenőrző tevékenysége az egyes követelés összegének nyilvántartására és az erre szolgáló rendszernek az ellenőrzésére is kiterjed. A régi és az új Hpt. idézett rendelkezései alapján a fogyasztó a kimutatásokat, azok megküldését követő 60 napon belül kifogásolhatja, ettől eltérő rendelkezést a perbeli kölcsönszerződés sem tartalmazott, ezért nem találta megalapozottnak azt az ítéleti megállapítást, hogy az alperesi nyilvántartás hitelesnek tekintése megfordítaná a bizonyítási terhet a kölcsöntartozás összegének megállapítása tekintetében, mivel azt fogyasztói vitatás esetén az I. rendű alperes az idézett törvényi rendelkezések alapján számítással köteles alátámasztani. Amennyiben a részletes kimutatást a fogyasztó nem fogadja el, panaszával - annak jellege szerint - a felügyelet, illetve Pénzügyi Békéltető Testület eljárását kezdeményezheti, aminek során szintén az alperes köteles alátámasztani kimutatásának a helyességét. A kimutatás vitatásának lehetőségét és az alperes bizonyítási kötelezettségét ennél fogva jogszabály köti ki, amelytől érvényesen eltérni nem lehet, ahogy arra a perbeli szerződés esetén sem került sor. A svájci frank alapú kölcsönszerződés alapján fennálló kölcsöntartozás törlesztése vonatkozásában az I. rendű alperes szükségszerűen - a fogyasztó által kifogásolható tartalmú - kimutatását veszi alapul a fogyasztó által fizetendő törlesztőrészek összegének megállapítása során. Nem állapítható meg így a perbeli szerződés vonatkozásában, hogy a szerződésszerű teljesítés megállapítása kizárólag az I. rendű alperes joga lenne.

A felperesek a fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyását és az I. rendű alperes másodfokú ügyvédi munkadíjban történő marasztalását kérték.

Álláspontjuk szerint az elsőfokú ítélet indokolása a tisztességtelen szerződési feltétel megállapítása tekintetében helyes, azonban változatlanul hivatkoztak az elsőfokú eljárás során képviselt azon jogi álláspontjukra, miszerint az adott kikötés a Vht. 21. §-ába ütközik, mivel a felek szerződéses, egyező akaratnyilatkozata sem adhat felhatalmazást a kógens jogszabálytól való eltérésre.

A Fővárosi Ítéltábla megállapította, hogy az I. rendű alperes fellebbezése nem alapos.

A másodfokú bíróság elsőként rögzíti, hogy a felperesek az ítélet II. rendű alperessel szembeni keresetét elutasító rendelkezésével szemben fellebbezést nem terjesztettek elő, így az fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett. Az ítéltábla határozata az elsőfokú ítélet e rendelkezését nem érinti. A felperesek nem terjesztettek elő fellebbezést az elsőfokú ítélet indokolása ellen sem, így a felperesek által a másodfokú tárgyaláson szóban előadott, az ítélet indokait érintő nyilatkozatot a másodfokú bíróság nem tudta figyelembe venni, kizárólag az I. rendű alperes által előterjesztett fellebbezést bírálta el (Pp. 253. § (3) bek.).

A joghatályosan és határidőben előterjesztett I. rendű alperesi fellebbezésben kifejtett indokok alapján a másodfokú bíróság nem látott okot az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére, ennek indokait az I. rendű alperes részletesen nem is fejtette ki.

Az elsőfokú bíróság a perbeli kölcsönszerződés 4.6. pontjában foglalt rendelkezések tisztességtelenségének megállapítása iránti kereseti kérelemhez szükséges mértékben a tényállást feltárta, ennek alapján az irányadó jogszabályok, a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló R. 1. § (1) bekezdés b) és j) pontjának, valamint a

perbeli szerződési feltételnek helyes értelmezésével állapította meg, hogy a keresetben kifogásolt rendelkezés tisztességtelensége okán semmis, ezért érvénytelen.

Az ítélet indokaival a másodfokú bíróság is egyetértett, a fellebbezésben foglaltakra tekintettel az alábbiakat emeli ki.

Az elsőfokú bíróság helyesen hivatkozott a Ptk. 2006. évben módosult 209. § (1) és (3) bekezdésben foglaltakra, amely a tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezéseket, az (1) bekezdés a tisztességtelenség fogalmát és kritériumait adja meg. Az idézett rendelkezés 2006. évi módosítása a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 1993. április 5-én elfogadott 93/13/EGK tanácsi irányelv magyar jogba történő implementálását jelentette, az uniós jogi normáknak való megfelelést szolgálta.

Az irányelv 3. cikkének (1) bekezdése szerint az egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel abban az esetben tekintendő tisztességtelen feltételnek, ha a jóhiszeműség követelményével ellentétben a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idéz elő a fogyasztó kárára. A (3) bekezdés utal arra, hogy az irányelv melléklete tartalmazza jelzésszerűen, nem kimerítő felsorolását azoknak a feltételeknek, amelyek tisztességtelennek tekinthetők.

A Ptk. fenti rendelkezéseivel együtt ugyancsak a 93/13/EGK tanácsi irányelvnek való megfelelést szolgálta a 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet, amely a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételek körét határozza meg. Az 1. § tartalmazza az úgynevezett fekete listát, amelyet minden további bizonyítás nélkül tisztességtelennek kell tekinteni, míg a (2) bekezdés sorolja fel azokat a feltételeket, amelyeket ellenkező bizonyításig tisztességtelennek kell tekinteni.

A perbeli szerződési feltétel vizsgálatánál ezért az R., valamint a Ptk. 209. § (1) bekezdésében és annak alapját képező uniós jogi normában foglaltakat kell irányadónak, kiinduló pontnak tekinteni. Ennek alapján az elsőfokú bíróság helyesen vizsgálta, hogy az adott szerződési feltétel olyannak minősül-e, amely a feleknek a szerződésből eredő jogait, illetve kötelezettségeit egyoldalúan és indokolatlanul, a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fogyasztó hátrányára állapítja meg, illetve az irányelv értelmében eredményez-e a felek jogaiban és kötelezettségeiben olyan egyenlőtlenséget, ami a fogyasztóra hátrányos és ezért az tisztességtelen.

A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság álláspontjával, hogy az olyan szerződési feltétel, amely a fogyasztó fennálló tartozásának összege és igazolása szempontjából a fogyasztóval szerződést kötő I. rendű alperes, hitelező üzleti könyveit és nyilvántartásait tekinti irányadónak és hitelesnek, továbbá a fogyasztónak az I. rendű alperes felé mindenkor fennálló tartozásának megállapítása tekintetében is a hitelező I. rendű alperes nyilvántartásai és könyvei tartalmának vetik alá magukat a felek, azt magukra nézve kötelezőnek fogadják el, alkalmas a fogyasztó és az I. rendű alperes közötti egyenlőtlenség előidézésére, a fogyasztó hátrányára az I. rendű alperest olyan előnyhöz juttatják, amely megkönnyíti a fogyasztóval szembeni igényérvényesítési lehetőségeit, egyidejűleg megnehezíti a fogyasztó jogait az alperes könyveiben, nyilvántartásaiban szereplő tartozás összegének vitatása esetére.

Az adott rendelkezés ugyanis lehetőséget biztosít az I. rendű alperesnek, hogy a saját nyilvántartásai alapján határozza meg a követelése összegét, és azt közjegyző előtt közokiratba foglaltassa. Ezt a közokiratot pedig a szerződés kötéskor hatályos Vht. 21. § (1) bekezdése - a jelenleg hatályos Vht. 23/C. § (1) bekezdése - alapján végrehajtási záradékkal lehet ellátni az I. rendű alperes kérelmére, mivel az idézett rendelkezések c) pontja szerinti feltételt, a kötelezettség tárgyát, mennyiségét,

összegét az alperes saját könyvei, nyilvántartásai révén jogosult meghatározni. Ezért helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy ez a rendelkezés - a közokirat végrehajtási záradékkal való ellátása esetén - alkalmas arra, hogy a felperesek mint fogyasztók terhére a bizonyítási terhet megfordítsa, azaz annak kötelezettsége, hogy a fogyasztó tartozása nem azonos a hitelező könyvei, illetve nyilvántartásai szerinti összeggel, a fogyasztókra hárul, ebben az esetben általuk indítandó végrehajtás megszüntetése vagy korlátozása iránti perben. Önmagában az a körülmény, hogy a fogyasztónak kell ennek alapján peres eljárást kezdeményezni az így megindított végrehajtás megszüntetése vagy korlátozása iránt, megalapozza az érintett szerződési kikötés tisztességtelen feltételként való megállapítását, mivel ez a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit érintően egyenlőtlenséget eredményez a fogyasztó hátrányára. A fogyasztó nem rendelkezik kellő szakértelemmel és apparátussal, a vitatása esetén indítandó peres eljárás további költséget és terhet ró a fogyasztóra. Helytálló ezért az elsőfokú bíróság következtetése, hogy az adott rendelkezés a bizonyítási terhet - értve ezalatt a bizonyítási kötelezettséget - a fogyasztó hátrányára változtatja meg az alperes kimutatásaival, üzleti könyveiben kimutatott tartozás összegével szemben, továbbá a hitelezőt jogosítja fel annak meghatározására is, hogy a fogyasztó teljesítése szerződésszerű-e. Ezért az érintett rendelkezés az R. 1. § (1) bekezdés b) és j) pontjai szerint tisztességtelen. Az érintett rendelkezés annak ellenére tisztességtelen, hogy az a fogyasztó részéről a vitatásra vonatkozóan kifejezett joglemondást nem tartalmaz, és elvileg nincs elzárva attól a lehetőségtől, hogy az alperes kimutatását vitassa, mivel e rendelkezés közvetetten eredményezi a fogyasztó jogainak sérelmét. Ez a rendelkezés jelenti az alapját annak, hogy a felperesek szerződésből eredő tartozását az I. rendű alperes üzleti könyvei és nyilvántartásai alapján határozza meg, és az annak alapján készült közjegyzői ténytanúsítvány és közjegyzői okiratba foglalt felmondás és szerződés alapján a hitelező minden további bírósági, vagy a fellebbezésében hivatkozott felügyeleti, illetve békéltető testület előtti eljárás nélkül, közjegyzői végrehajtási záradékolást kérjen, és azonnal elrendelésre kerüljön a végrehajtás a fogyasztóval - felperesekkel - szemben. A félnek csak ezt követően van lehetősége - külön peres eljárás keretében - vitatni az I. rendű alperes követelését. Mindez független az I. rendű alperes fellebbezésében hivatkozott, külön jogszabályokban meghatározott, köztük a régi és a jelenleg hatályos Hpt. szerinti időszakos tájékoztatási kötelezettségétől, és az ott rögzített 60 napos írásbeli kifogásolás lehetőségétől. A konkrét perbeli rendelkezés alapján ugyanis az I. rendű alperesnek mint hitelezőnek a fogyasztó kifogása esetén is lehetősége van a kölcsönszerződés 4.6. pontja alapján - a saját nyilvántartásának szerződésbeli elfogadására tekintettel, annak alapulvételével - a végrehajtási eljárást megindítani.

Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletét - részben kiegészített indokolással - a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Az eredménytelen fellebbezésre tekintettel a Pp. 239. §-a szerint alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az I. rendű alperest a felperesek javára a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdései alapján a másodfokú eljárásban kifejtett ügyvédi tevékenységgel arányos, mérlegeléssel megállapított 20.000,-Ft + áfa másodfokú ügyvédi munkadíj egyetemleges megfizetésére.

Budapest, 2015. év november hó 19. napján

. Mika Ágnes s.k.
a tanács elnöke

. Buglyó Gabriella s.k.
előadó bíró

. Ócsai Beatrix s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:

bíróági tisztviselő